

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Bartkowiak

Protokolant: asyst. sędz. J. W.

przy udziale oskarżyciela skarbowego z Urzędu Celnego w P. L. N.

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2014 r.

sprawy **S. B.**

oskarżonego z art. 65 § 4 i § 1 kks

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego - Urząd Celny w P.

od wyroku Sądu Rejonowego w Gnieźnie

z dnia 2 kwietnia 2014 r. sygn. akt II W 1022/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Gnieźnie do ponownego rozpoznania.

H. B.

UZASADNIENIE

S. B. został oskarżony o to, że w dniu 18 lutego 2013 r. za pośrednictwem Urzędu Pocztowego nr 1 w G. przesłał przesyłkę zawierającą wyroby akcyzowe w rozumieniu art. 98 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2011 r., nr 108, poz. 626 ze zm.) w postaci 1 kg wyrobu o nazwie kadzidło tytoniowe bez polskich znaków akcyzy, stanowiące przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 63 § 7 i § 1 kks, a kwota podatku narażonego na uszczuplenia wynosi 642 zł, tj. o wykroczenie skarbowe z art. 65 § 4 i § 1 kks.

Sąd Rejonowy w Gnieźnie, wyrokiem z dnia 2 kwietnia 2014 r. wydanym w postępowaniu o sygn. akt II W 1022/13, **oskarżonego S. B.** uniewinnił od zarzutu popełnienia wykroczenia z art. 65 § 4 i § 1 kks. Następnie, na podstawie art. 230 § 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks zwrócił mu oznaczony dowód rzeczowy, a na podstawie art. 632 § 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Powyższy wyrok, w całości, zaskarżył na niekorzyść oskarżonego finansowy organ postępowania przygotowawczego – Urząd Celny w P..

Zarzucił on temu orzeczeniu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść, polegający na błędnym uznaniu, że zebrane w sprawie dowody dają podstawę do przyjęcia, iż zachowanie oskarżonego S. B. nie wyczerpuje znamion wykroczenia skarbowego, określonego w art. 65 § 4 i § 1 kks, bowiem zdaniem Sądu I instancji nie naruszył przepisu art. 114 ustawy o podatku akcyzowym, podczas gdy ocena zgromadzonego materiału dowodowego dokonana z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań doświadczenia życiowego wskazuje na to, że oskarżony, przesyłając za pośrednictwem Poczty Polskiej przesyłkę zawierającą wyrób akcyzowy w rozumieniu art. 98 ustawy o podatku akcyzowym w postaci kadzidła tytoniowego, bez polskich znaków akcyzy, działał świadomie i tym samym wypełnił znamiona ustawowe wykroczenia skarbowego, określonego w art. 65 § 4 i § 1 kks.

Podnosząc tak, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji celem ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była zasadna i dlatego zasługiwała na uwzględnienie, skutkując uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Przedstawiając powody takiego rozstrzygnięcia, stwierdzić trzeba na wstępie, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie spełniało należycie funkcji sprawozdawczej. Cechowało się ono nazbyt dużą ogólnikowością i skrótowością opisu. Wskutek tego nie oddawało ono należycie wszystkich elementów rozumowania Sądu Rejonowego. W szczególności tych, które odnosiły się do kwestii właściwości przedmiotu czynności wykonawczej oraz strony podmiotowej czynu. Wytknąć też należy szablonowość tego uzasadnienia. Niektóre użyte w nim sformułowania sugerują wręcz wniosek, że zostały bez żadnego namysłu przeniesione z uzasadnienia sporządzonego do jakiegoś innego orzeczenia. Trudno bowiem inaczej wyjaśnić fakt pojawienia się w jego treści wskazań typu: „oferowane przez niego do sprzedaży” czy „ustalenia w przedmiotowej sprawie nie pozwalają na zaliczenie towaru zakwestionowanego w sklepie obwinionego”. Z materiału dowodowego niniejszej sprawy wynika przecież bezspornie, iż oskarżony przesłał pocztą towar zakwestionowany przez służby celne.

W ocenie Sądu odwoławczego Sąd Rejonowy istotnie uchybił art. 424 kpk, który na podstawie art. 113 § 1 kks stosuje się także w postępowaniu w sprawach o przestępstwa i wykroczenia skarbowe. Nie opisał bowiem rzetelnie faktów uznanych za udowodnione lub nieudowodnione, a odnoszących się do istotnych okoliczności sprawy oraz nie przedstawił w sposób zrozumiały swoich rozważań co do sprawstwa i winy oskarżonego. Uwzględnivszy jednak, że wadliwe uzasadnienie – jako sporządzone po wydaniu wyroku – nie może mieć wpływu na treść orzeczenia, uznać należało, iż wadliwość ta nie spełniała sama w sobie warunku z art. 438 pkt 2 kpk, od którego zależy dopuszczalność uchylenia lub zmiany orzeczenia. Sąd Okręgowy stwierdził bowiem jednocześnie, że słuszny okazał się zgłoszony przez apelującego zarzut, iż Sąd Rejonowy dopuścił się błędów w ustaleniach faktycznych, które przyjął za podstawę orzeczenia, a które mogły mieć wpływ na treść tego orzeczenia.

Przypomnieć wypada, że wspomniany we wskazanym wyżej zarzucie apelacyjnym błąd wynikać może bądź to z niepełności postępowania dowodowego (tzw. błąd „braku”), bądź też z przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów (błąd „dowolności”). Może on więc być wynikiem nieznanomości określonych dowodów lub nieprzestrzegania dyrektyw obowiązujących przy ocenie dowodów (kom. do art. 438 kpk [w:] T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Zakamycze 2003).

Ocena pracy Sądu I instancji, dokonywana przez pryzmat pisemnych motywów wyroku, prowadzi do wniosku, że organ orzekający nie ustrzegł się obu postaci zarzucanego błędu. W konsekwencji nie można było uznać prawidłowości jego kategoriycznego wniosku, że wyrób wysłany pocztą przez S. B. nie może być uznawany za wyrób akcyzowy.

Podzielić bowiem należało stanowisko wyrażone w środku odwoławczym, że Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę, iż autorzy opinii z laboratorium Izby Celnej w B. z dnia 25 lipca 2013 r. wskazali, że przedstawiona im do badania próbka wyrobu nie wydzielala podczas spalania przyjemnego zapachu, że jej wygląd nie przypominał kadzidla, oraz że było możliwym wykorzystanie jej do ręcznego sporządzania papierosów.

Niejako na marginesie zauważyć tu można, że nie była uprawnioną teza, wyrażona w pisemnych motywach pierwszoinstancyjnego wyroku, jakoby wspomniane laboratorium sporządziło do sprawy dwie opinie. Opinia, zatytułowana jako „Sprawozdanie z badań”, była tylko jedna. Aczkolwiek załączona do akt w dwóch odpisach (por. k. 31-32 oraz 35-36).

Ponadto wskazać trzeba, że Sąd I instancji nie odniósł się w żaden sposób do okoliczności wynikających z zeznań Z. S. (adresata przesyłki). Świadka, który podał, iż zamawiał telefonicznie tytoń do palenia, dostarczany mu następnie pocztą kurierską. Jest przy tym znaczącym wskazaniem, że za przesyłkę płacił on 105 zł. A zatem tyle ile wynieść

miała płatność za zatrzymaną przesyłkę. W świetle wniosków w/w opinii uznać również trzeba, że dwuznaczną była wypowiedź świadka, iż nie spodziewał się on w kwietniu 2013 r. przesyłki pocztowej z tytoniem.

Na tle zastrzeżeń podnoszonych przez skarżącego zauważyć też można, że nie znajduje oparcia w materiale dowodowym poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenie jakoby w chwili kontroli przesyłek pocztowych funkcjonariusze celni ujawnili w tej nadanej przez oskarżonego: jedno opakowanie kadzidła „tytoniowego” o wadze 1 kg. Ze sporządzonego wówczas protokołu oględzin rzeczy wynika przecieź, że w kartonie znajdowały się „dwa worki foliowe z zamknięciem strunowym wypełnione tytoniem do palenia koloru brunatnego” (k. 10-10v). W oparciu o cechy przesyłanego towaru funkcjonariusze celni nie uznawali więc, że mają do czynienia z czymś, co wyglądało jak kadzidło.

Podnieść też wypada, że treść ustaleń poczynionych przez Sąd Rejonowy – np. informacja, iż w skład wysłanego przez S. B. towaru wchodziły aromatyzowane jeżyny, a wcześniej sprzedawał rumianek – pozwala wnioskować, iż były one czynione w oparciu o środki dowodowe, których w toku procesu ujawniać nie było wolno. Chodzi mianowicie o protokół przesłuchania S. B., w charakterze świadka (por. protokół przesłuchania z 23 maja 2013 r., k. 25-26). Ustalenie Sądu niższej instancji było zatem wadliwe, gdyż poczynione z naruszeniem reguły z art. 389 § 1 kk w zw. z art. 113 § 1 kks stanowiącej, że jeżeli oskarżony odmawia wyjaśnień lub wyjaśnia odmiennie niż poprzednio albo oświadcza, że pewnych okoliczności nie pamięta, wolno na rozprawie odczytywać tylko w odpowiednim zakresie protokoły jego wyjaśnień złożonych poprzednio w charakterze oskarżonego w tej lub innej sprawie w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.

Poza tym, Sąd Okręgowy zauważa, że organ niższej instancji nie uwzględnił w swych rozważaniach dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, tj. pism Urzędu Celnego w P.. Warto zaś było zwrócić uwagę na pismo z dnia 18 września 2013 r. (k. 50-50v), który poruszał istotne kwestie prawne niniejszej sprawy, a w tym przywoływał zapatrywania Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyrażone w orzeczeniu z dnia 30 marca 2006 r. w sprawie C-495/05 dotyczącej poboru podatku akcyzowego od tzw. „papierosów ziołowych”. Sąd I instancji zupełnie zbagatelizował ten temat, o czym świadczy fakt, że w ogóle wspomnianych wyżej dokumentów nie ujawnił.

W ocenie Sądu Okręgowego należało w związku z tym podzielić zdanie apelującego, którym wykazywał niedostateczność rozważań Sądu I instancji, odnoszących się do zagadnień prawnych, a które miały znaczenie dla rozpoznania właściwości przedmiotu czynności wykonawczej. Sąd Rejonowy ograniczył się w zasadzie do wskazania, że wykładnia art. 98 ust. 8 ustawy o podatku akcyzowym nie pozwala na zakwalifikowanie towaru do wyrobów tytoniowych, oraz że w sprawie nie można rozważać zastosowania kryterium wykorzystywania wyrobu wyłącznie w celach medycznych, albowiem kryterium to odnosi się do wyrobów wymienionych w ust. 2, 3 lub 5 art. 98 ustawy o podatku akcyzowym.

Podnieść trzeba, że przywołane w akapicie wyżej wnioski Sądu Rejonowego nie zostały poprzedzone, choćby skrótowym opisem rozważań podjętych przy ich wyprowadzaniu. Zauważyć zaś trzeba, że wedle przepisu art. 98 ust. 8 ustawy o podatku akcyzowym, produkty składające się w całości albo w części z substancji innych niż tytoń, lecz poza tym spełniające kryteria ustalone w ust. 2, 3 lub 5 tego artykułu (określające pojęcie m.in. tytoniu do palenia) są traktowane jako papierosy i tytoń do palenia. Oczekiwaniem było zatem zbadanie przez Sąd orzekający, czy przepis ten znajdował jednak zastosowanie do przedmiotu przesyłki.

Sąd niższej instancji zastrzegł także, że w niniejszej sprawie nie można rozważać zastosowania kryterium wykorzystywania wyłącznie w celach medycznych. Pomijając, że żadna ze stron nie podnosiła uwag w tym kierunku, zauważyć można, że owo kryterium jest narzędziem służącym do wyłączenia pewnych wyrobów z kategorii wyrobów tytoniowych, mimo że zasadniczo do tej kategorii należałoby je zaliczyć. Uznać zatem trzeba było, że stwierdzenie Sądu niższej instancji było niepotrzebne. Organ ten stanął przecieź na stanowisku, że zabezpieczonej w przedmiotowej sprawie substancji nie można traktować jako wyrobu tytoniowego. Ponieważ Sąd nie poparł tego stanowiska jakimkolwiek wywodem je motywującym, uznać je trzeba było za dowolne, bez możliwości wykluczenia obecnie, iż jest wadliwe. Zachodzi wszak wątpliwość co do poprawności kategoryzowania przedmiotu czynności wykonawczej w oparciu o wskazania zdania 1 ust. 8 art. 98 stawy o podatku akcyzowym. To czyniło więc co najmniej przedwczesnym

odwoływanie się do reguły uformowanej w zdaniu 2 tego przepisu, przewidującej wyjątki dla substancji cechujących się pewną dodatkową właściwością.

Podsumowując, Sąd odwoławczy zapoznawszy się z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku, uznał, że Sąd Rejonowy nie dokonał gruntownej analizy całości materiału dowodowego oraz wynikających z niego wszystkich okoliczności zdarzenia. W tej sytuacji wyprowadzić należało wniosek, że Sąd ten, z obrazą art. 4 i 7 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks, uchybił wierności podstawowym zasadom procesu karno-skarbowego. Naraził się przez to na zarzut „dowolności” w toku oceny materiału dowodowego. Zaniechanie należytego rozważenia wszystkich ważkich okoliczności sprawy powodowało, że decyzja o uniewinnieniu oskarżonego od stawianego mu zarzutu budziła zastrzeżenia. Była ona bowiem decyzją co najmniej przedwczesną.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy uznał za konieczne uchylene zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Gnieźnie do ponownego rozpoznania.

Nie przesądzając w tym momencie kwestii sprawstwa i winy oskarżonego, należy wskazać, że Sąd niższego rzędu zobowiązany będzie powtórzyć postępowanie dowodowe, podejmując przy tym działania zmierzające do usunięcia wyżej opisanych braków i wątpliwości w ocenie dotąd zebranego materiału dowodowego. Ważnym jest także by przy ponownej ocenie materiału dowodowego, Sąd Rejonowy w należyтым stopniu uwzględnił zasady obiektywizmu i swobodnej oceny dowodów. Powinnością sądu przy określaniu odpowiedzialności karnej (karnoskarbowej) danej osoby, jest bowiem podjęcie rzetelnej próby dokonania ustaleń należycie umocowanych w materiale dowodowym sprawy oraz w przepisach prawa.

H. B.